

آموزش کشاورزان آینده؛ گامی در بهسازی منابع انسانی بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شهرام مقدس فریمانی^۱، ارکیده حیدرزاده^۲، حسین نیک فرجام^۱، سیدکریم موسوی^۲، علی اکبر مویدی^۳

بیان مسئله

دست‌یابی به اهداف توسعه پایدار در بخش کشاورزی در افق بلندمدت، مستلزم تأمین امنیت غذایی، ایجاد اشتغال پایدار و ارتقای سطح ثروت و رفاه در جوامع روستایی است. تحقق این اهداف بدون برنامه‌ریزی جامع و هدفمند برای ارتقای مهارت بهره‌برداران فعلی و تربیت نسل آینده‌ای از کشاورزان توانمند، دانش‌محور و نوآور امکان‌پذیر نخواهد بود. در این میان، وزارت جهاد کشاورزی به‌عنوان نهاد سیاست‌گذار و متولی توسعه کشاورزی کشور، وظیفه دارد با تمرکز بر افزایش بهره‌وری منابع تولید و توانمندسازی سرمایه انسانی، زمینه‌ساز تحول بنیادین در این بخش شود.

توجه هم‌زمان به دو رویکرد «کشاورزی‌محوری» با تأکید بر مدیریت بهینه عوامل و منابع تولید و «کشاورزی‌محوری» با تمرکز بر توسعه توانمندی‌ها و مهارت‌های انسانی بهره‌برداران ضرورتی انکارناپذیر است. بر این اساس، برنامه «آموزش کشاورزان آینده» در راستای برنامه تحولی وزارت جهاد کشاورزی طراحی و اجرا شده است. هدف اصلی این برنامه، مهیاسازی توانمندسازی و جوان‌گرایی سرمایه انسانی بخش کشاورزی از طریق توسعه آموزش‌ها و مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای در میان نوجوانان، جوانان روستایی و علاقه‌مندان به فعالیت در مشاغل مرتبط با کشاورزی است. این برنامه با رعایت اصول توسعه پایدار روستایی و کشاورزی و در چارچوب استقرار نظام جامع آموزش کشاورزی و مدیریت یکپارچه آن دنبال می‌شود.

بر اساس افق برنامه تحولی وزارت جهاد کشاورزی تا سال ۱۴۰۵، جامعه کشاورزان کشور باید به سطحی از شایستگی، توانمندی و مهارت حرفه‌ای دست یابد که در آن شاخص‌هایی همچون کاهش نرخ بی‌سوادی در جامعه کشاورزان به کمتر از ۲۰ درصد، افزایش سهم اشتغال دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی در واحدهای تولیدی به بیش از ۱۰ درصد و احراز صلاحیت حرفه‌ای برای بیش از ۵۰ درصد بهره‌برداران محقق شود.

با این حال، بررسی‌های آماری نشان‌دهنده روند فزاینده پیری جمعیت فعال در بخش کشاورزی است. بر اساس نتایج سرشماری‌های سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۹۳، میانگین سنی بهره‌برداران کشاورزی به‌ترتیب ۴۹٫۵ و ۵۱٫۸ سال برآورد شده است. هم‌چنین نسبت جمعیت

۱- مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی ۴- مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان ۳- مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان خراسان رضوی